

אין בישראל אופוזיציה פרלמנטרית הראויה לשמה — קבע השבוע החשוב בעתונות העולם, טייחס של ניריורק. עד כמה נכונה קביעה זו, אפשר היה ללמוד דחקה השבוע, בכמה וכמה הדוגמאות.

זה בלט בחיכות החזור על פעולת-סמוע (ראה מיטגרת). זה בלט בהצעה להקים קואליציה מחרות ועד מפ"ם (ראה הנידון). אך בעיקר זה בלט במעשה ועדת-הכנסת, שהחליטה השבוע לתת תוקף סופי לקנוניה העכורה של מפא"י וחרות, הידועה בציבור בשם "סעיף סתימת הפה".

כאשר אימצה ועדת-הכנסת (בה לא ניתן לנו ייצוג) את הצעתם הגאונית של ח"כ יוחנן בארד וח"כ ברוך אונייה — עמודיהתחך של חרות ומפא"י בכנסת — לא ניסה איש להסתיר כי חודה מכחן באופן בלעדי נגדנו.

הרגנו את המפלגות הקשישות במטר של הצעות בלתי רצויות (בין השאר: להכריח את חברי-הכנסת להיות נוכחים במליאה, לקבוע נוהל מחייב לטוהר הבחירות ולהגבלת היר צאותיהן, להכריח את משרדי-הבטחון לדאוג להסגת החיילים בחופשה, לשים קץ לשחיתות בספורט, למחות נגד הכפייה הרחיקת, ועוד ועוד).

הקואליציה והאופוזיציה הרשמית החליטו או לשתף פעולה ביניהן כדי למנוע מאיתנו את האפשרות להמשיך ולהעלות נושאים המוכאים עליידי הממשלה — אך הם יכלו לסתום את פינו בחיכוחים על דהיינו: כל הנושאים אשר הממשלה והמפלגות הקשישות אינן מעוניינות להעלות בפני הכנסת.

כך נולדה "הקנוניה" — תיקון בתקנון הכנסת (שאינו חוקי, אגב) הקובע כי הצעות לסדר-היום והצעות-חוקים תהיינה כפופות להבא ל"מפתח" סיעתי. מפתח זה מבוסס על מחזור של 32 הצעות (הנמשך כארבעה חודשים). בכל מחזור ניתנה לנו הצעה אחת, לעומת 7 של חרות ו-3 של רפ"י, למשל.

הוצאו מן הכלל הצעות "דחופות". אך כל עשרות ההצעות שהגשנו בינתיים כ"דחופות",

בארי אזניה

הצעות חוקיות

הפרק בהצבעה קואליציונית) והצעה לגבי שביתת הסטודנטים (א"אפשר היה שלא להכיר בדחיפותה, אחרי שהוכרה דחיפותן של הצעות דומות של גח"ל ורפ"י).

באקשיש קואליציוני לגח"ל ולרפ"י

לפני שבועיים עלה בלבנו חשד כמס שמהו אינו כשורה לגבי המפתח המקודש. איכשהו שמנו לב כי סיעות מסוימות מקבלות יותר מן המגיע להן. פנינו אל מזכירות הכנסת, וביקשנו רשימה מפורטת של כל ההצעות שנידונו עד כה לפי המפתח, עם סיום המחזור השני.

כשקיבלנו את הרשימה, נתברר כי חשדנו הקודר ביותר היה מוצדק. על גבי הקנוניה המקורית של חרות ומפא"י, הורכבה קנוניה שנייה, באותו הרכב.

בכל מחזור זכתה חרות בשמונה הצעות, במקום השבע שנקבעו לה. כלומר: פעמיים קיבלה הצעה נוספת, בניגוד למפתח. גם רפ"י, האופוזיציה הרשמית השנייה, קיבלה בכל מחזור הצעה אחת יותר ממה שהגיע לה.

איך? פשוט מאד: סיעות הקואליציה לא ניצלו את המיכסה שלהן, מסיבות מובנות. (השרים מתנגדים לכך שח"כ הקואליציה יגישו הצעות, חוץ מאשר לגבי נושאים של מה-בכך או לגבי נושאים מבווימים. זה היה ברור מראש, והזכרנו זאת בעת הדיון המקורי על הקנוניה).

מה עשו? סיעות הקואליציה פשוט נתנו "מתנות" לסיעות האופוזיציה הרשמית. הן נתנו לגח"ל ולרפ"י "באקשיש" של הצעות, על חשבון המיכסה שלהן. הקואליציה היתה מוכנה כי "אופוזיציה" זו תעלה הצעות ככל שתרצה — בתנאי שפינו שלנו יישאר סתום. התוצאה: לא קיבלנו 1 מתוך 16 הצעות של האופוזיציה, אלא 1 מתוך 18.

(אגב, גם מפ"ם זכתה לבאקשיש מידי מפא"י. היא קיבלה הצעה אחת יותר מכפי שהגיע לה. מפא"י היא רחבת-לב, והיא יודעת שעל מפ"ם להעמיד בציבור פנים של לוחמת אופוזיציונית, בעוד שהיא מהרה למעשה עמודית-החזק של הקואליציה).

סידור זה הוא בלתי-חוקי אפילו לאור הניסוח המקורי של הקנוניה, שהיא עצמה בלתי-חוקית, מכיוון שהכנסת לא אישרה מעולם את התקנון שאותו היא באה לשנות.

התיתכן תמונה ברורה יותר של קנוניה, בה שותפות כל הסיעות, מחרות ועד מפ"ם? היתכן תמונה עגומה יותר של מקדומימכר, שתפס את מקומו של נוהל ממלכתי?

ההקנוניה! במששכת!

ובעיקר: היתכן מחמאה גדולה יותר לסייענו, כשכל הסיעות משתפות ביניהן פעולה כדי לסתום את פינו, עד כמה שאפשר?

לאן נעלם כבוד השר?

מריאת הכנסת, שלא רצתה לרוץ בגילוי איסר הראל, המשיכה לרוץ (במעם השלישית, אך לא האחרונה) בגורמות של הפועלים בפרדסים. הפעם התפתח דרישה משעשע, שמשרים לא נכלל בסטנוגרמה:

מיכאל חזני (מפ"ל): ... נכון גם מה שנאמר כאן עליידי חברי-הכנסת אורי אבנרי, קראתי את דבריו בסטנוגרמה, ואני מסכים איתו בעניין זה.

קריאות (של ח"כ מנחם בגין ואחרים): עכשיו הוא יזכיר אותך בהעולם הזה.

נתן פלד (מפ"ם): תלוי באיזה עמוד.

מיכאל חזני: אינני רוצה לחזור לוויכוח בין חברי הכנסת אבנרי ופרס (על העדרות החיכים מהמליאה) שגם עליו קראתי בסטנוגרמה.

קריאות (שוב מכל הצדדים): זה יופיע בדו"ח לבונה.

מיכאל חזני: ובכן, נכון מה שאמר חברי-הכנסת אבנרי, שהמגמה במשק מפותח אינה יכולה להיות פרוץ נמוך ושכר נמוך, אלא פרוץ גבוה ושכר גבוה.

פחות משעשע היה הריכוז על הצעת הממשלה להאריך בשנתיים את תקנת-החירום, המחייבת את האזרחים לאשרת בתעודות-זהות. בדרך כלל היו הצעות כאלה מתאשרות בכנסת ללא ויכוח. ואכן, השר עצמו נימק את ההצעה ב-31 (!) מילים, בסך-הכל, אך הפעם פתחתי בחיכות, ואחרי גרשמו הקומוניסטים.

אורי אבנרי: נצביע נגד הצעה זו... כדי להביע ביצורה זו את מחאתנו על כך שעדיין מופיע בתעודות-הזהות של מדינת ישראל הסעיף "לאום" או דת, לאום שהוא דת.

אנו סבורים כי במיטת רישמי של מדינת ישראל אין מקום לציון כזה, המביא עימו בהכרח הפליה... אני מציע לכנסת ולממשלה לחשוב אם לא הגיע הזמן לבטל את הסעיף הזה, שמבחינה בטחונית בוודאי כבר אינו מוטיף כיום דבר.

מנחם בגין: יש כאן דבר אחר לגמרי. יש כאן הכרה גם בלאום אחר.

אורי אבנרי: היהודים בחוץ-לארץ לחמו על כך שבמיטמים רישמיים לא יופיע ציון הלאום והדת של האדם.

מנחם בגין: יש כאן שוויוזכויות, הכרה בלאום אחר. היהודים בחוץ-לארץ לחמו למען הכרה לאומית.

אורי אבנרי: זה תלוי אם אדוני מתייחס למרכז אירופה או למזרח אירופה. יהדות הלאום והדת של האדם, ואף השיגה בכמה מקומות הישג נכבד, בכיוון הפוך. החוקה של מדינת אוסטרליה, למשל, אוסרת ציון של מוצא, גזע, דת ולאום בכל מיטת רשמי, מתוך הנחה שלגבי הרשות הממלכתית אין הבדל בין אזרח לאזרח. לא חשוב למדינה מהו המוצא ומתי הדת של האזרח.

אריעזר שופטק (חרות): מניין לך שהערבים מתנגדים לציון הלאום שלהם?

אורי אבנרי: אני מתנגד לזה. אני כעובר, לא כערבי. אם הערבים מתנגדים לזה או לא, זה עניינם שלהם. אבל יש לנו מדינה אחת, וכאזרחי ישראל אני מתנגד לזה.

בסיום אותו נאום קצר אירעה שוב תקרית קטנה:

אורי אבנרי: ... ברצוני להתייחס להודעתו של היושב-ראש מפלגי שבוע, שהדיון בהצעת-חוק זו, שהיה קבוע אז, נדחה בגלל העדרו הבלתי-צפוי של שרי-הפנים. כבוד השר שפירא נסע לפגישה עם עורכי-העתונים... הו"ר קריש לוז: אין זה נוגע לנושא הדנוה!

אורי אבנרי: רציתי להגיב על כך, כי לדעתי זה נוהל בלתי-תיקן.

נתקלו בקיר אטום. נשיאות הכנסת (שבה לא ניתן לנו ייצוג) שללה את דחיפותן כמעט באופן אוטומטי. במשך כל השנה הוכרו רק שתיים כדחופות: הצעה לגבי שעורריות קוארי פרטיב דן (הממשלה עצמה ביקשה אז להכיר בדחיפותה, כי רצתה להסיר את העניין מן

שאלות השבוע

חברי-הכנסת אורי אבנרי שאל את שרי-הבטחון: בספרו של הגנרל קארל סוף-הרוך, מי שהיה ראש מטה המשקיפים בירושלים, קובע הגנרל השבדי כי שלטונות צבא-הגנת-ישראל שיהררו בנות חיבות-גיוס משרות צבאי לצורכי שעשועם של קציני האומות המאוחדות, ולשם סחיטת ידיעות מהם אגב מלאכתן זו.

שאלות הן: (1) האם האשמה הג"ל נכונה? (2) האם גייסו שלטונות הצבא או משרדי-הבטחון צעירות ישראליות כדי לשעשע את אנשי מנגנון האומות המאוחדות?

תשובת סגן שרי-הבטחון, צבי דינשטיין: לשאלה (1): אין אלה אלא דברי שטות ובלע. לשאלה (2): לא היו דברים מעולם.

שאלה נוספת של ח"כ אורי אבנרי: אילו אמצעים נקטה ממשלת ישראל כדי להפריך בעולם דברי שטות ובלע אלה?

סגן שרי-הבטחון: איני מניח שממשלת ישראל תנקוט פעולה כדי להפריך דברי שטות ובלע אלה. כמה זו יכולה לשמש מקום להפרכת דברי שטות ובלע אלה. הרברים שאמרתי (כרגע) מעל במה זו מפריכים אותם.

שאלות אחרות שלנו שנענו השבוע:

● **תמיכת הממשלה במיוסגרה-השקום בנצרת.** שרי-החנות מסר את המיטרים.

● **ההאזנה לשיחות הטלפון של השופט מלחי.** שרי-המשפטים סירב לחתת דיעה על חוקיות ההאזנה, בטענה שהעניין הוא, טוב יודיעה.

● **בית-הספר בכפר סולם.** סגן-שרי-החינוך הכחיש שנשלל חינוך מבני המקום.

● **טובה ליהודי זים.** שרי-המיסחר-והתעשייה הכחיש את הידיעה כאילו נתנו ארכה בלתי-רגילה לחוב של מיליון דולאר, שחייב היהלומן יהודה זיס לממשלה. שאלות חידוש חשגשנו השבוע:

● **ממשלה ברודסיה.** יו"ר הכנסת סירב לאשר שאלתה, בה נתבקש השר ישראל גלילי להסביר מדוע מובר קול ישראל על "ממשלת" רודסיה, למרות שישאל אינה מכירה בעצמאות אותה מדינה.

● **הצבעת ישראל נגד סין.** מה היו השיקולים לכך שישאל הצביעה באו"ם נגד קבלת סין העממית?

● **פריצת כלי רכב.** האם נוהגת המשטרה לפרוץ כלירכב החונים במקומות אסורים, תחת לגרם בגוררת?

● **צילום אשת ראשי-הממשלה.** האם הדבר אסור? מדוע סירבה המשטרה לתבוע לדין פילי את אנשי-הבטחון שתקפו את הצלם?

● **הכנסות הסרט "יהודית".** מדוע ויתר משרדי-המסחר-והתעשייה על ה"כסף שהגיע לו כהחזר-מיסים, לפי ההסכם עם המפיקים?

● **דת בקולנוע.** מדוע דרש משרדי-המסחר-והתעשייה מן המפיק גרוס שישתף "מומה" לעניינים דתיים" בהפקת סרט?

● **צנזורה על הערך "אייכמן".** האם נכונה טענתו של הפרופסור ישעיהו ליבוביץ כי הצנזורה הצבאית הופעלה נגד האנציקלופדיה? האם הפעיל משרד-החוק צנזורה על הערך "אייכמן"?

● **"המניע לרצח".** האם קיים תיאום בין משרדי-המיסחר-והתעשייה (שעודד סרט זה) לבין משרדי-הפנים (שאסר אותו אחרי הפקתו)?

שפירא